

ECHIETAN

Toribio Alzaga
1918

Donostia
J. Barojaren Semeen Moldiztegia

(NEŠKENTZAT ALKAR-IZKETA)

Antzeztokia: Sišili'ren echeko jan gela.

Sišili. (*Gelako tresnak antolatuaz.*) Lašter etorriko da Mikelacho, ta ja zer jostaketak egin biar ditugun biyak! Lenbizi, echietan ibilliko gera. Ni echekoandria nitzala... (*Batera ta bestera oso arro ibilliyaz.*) Ez dakit zergatikan dan, baña neri echekoandre izatia askoz gogokuago iduritzen zait, neskame izatia baño. Guziyak ezin echekoandre izan ordia; guziyak echekoandre bagiña, guziyak neskame izango giñake. Mikelacho ona da berriz, ta naiko du neskame izan... Chanchetan ¿e? Au gauza, neskame izateko ona izan biar, eta echekoandre izateko berriz, ona ala char berdin. Echekoandretarako guziyak artakuak. Neskamiak onak ez badira echetik kanpora bigaltzen dituzte; bañan echekoandriak charrak izan arren ezin echetik bigaldu. ¿Zergatik ote da? (*Mikelacho sartzen da.*)

Mikelacho. ¡Sišili!

Sišili. ¡A, Mikelacho! ¿Emen al zera?

Mikelacho. *Ai Mariyak* arte zurekin jostatzerá etortzeko esan dit amak.

Sišili. ¡Zer ederki ibilliko geran! Zuk nai dezuna egingo degu. Zuri deizkiyozuna. Ara: ¿nai dezu echietan ibilli gaitian? Zuk nai dezuna. ¿Echietan, e?

Mikelacho. Etzait bada asko, asko...

Sišili. Bai, bai; echietan ibilliko gera. Ikusiko dezu zer ederki. Zuk nai bezela egingo degu guziya. Ni izango naiz echekoandre ta zu neskame.

Mikelacho. ¡A! ¡Zu beti agintzen!

Sišili. ¿Nola nai dezu bada?

Mikelacho. Echekoandre, ez du beti batek izan biar. Chandaka.

Sišili. ¿Ikusi al dezu beñere echekoandrerik neskamiakin chandatzen?

Mikelacho. Bai biar; ala jakingo luteke echekoandriak neskame izatia zer dan.

Sišili. Bai, baña; neskamiak, bein echekoandre egiñ ezkeru, ez luteke geyago neskame izan naiko.

Mikelacho. Zuri gertatzen zaizuna bera: beti echekoandre, beti echekoandre.

Sišili. Begira, Mikelacho: zuk nai dezun guziya egingo degu. Zuk nai dezun bezela jostatuko gera. Ikusiko dezu zer ederki. ¿Ni echekoandre nintzala, e?

Mikelacho. Bai, ta ni neskame... e?

Sišili. ¡Chanchetan!

Mikelacho. Gero, nire echekoandre izatera bada.

Sišili. Bai, nai dezun guziya; zuk nai dezun bezela ibilliko gera. Tira, jarri bada, jarri zazu mantala. (*Zatar bat ematen dio, ta Mikelacho'k jartzen du gerriyan.*) Nik chapela jarriko det. (*Jarriyaz.*) Badakizu, gaurko egunian, ez da echekoandrerik zapel aundi bat buruan gabe ibiltzen ez danik. Nik uste det asko, oyeru ere beren orrekin juaten dirala.

Mikelacho. Zu juango ziñake beñepin.

Sišili. Neskamiak išilik. Obeto egingo zenduke eltzari ondo begiratuko bazeniyozuke. Egunetik egunera utziyagua zaude. Lanerako batere arretik ez daukazu. Tipulak eta porruperrejillak arrastaka...

Mikelacho. Bañan...

Sišili. ¡Išo! Echekoandriari etzayo orrela erantzuten. Ajolagabe ta lotsagabe bat besterik etzera.

Mikelacho. (*Egiyetan asarretuta.*) Zu izango zera lotzagabia, zu.

Sišili. Chanchetan esaten dizut. Chanchetan.

Mikelacho. Zer chanchetan eta zer egiiyetan. Beti erriyetan ari zera ta...

Sišili. ¿Ez dakizu bada, echekoandriak beti erriyetan ari biar dutela?

Mikelacho. ¡E! Nik ez det bada geyago neskame izan nai. (*Mantala botiaz.*) Beti erriyetan ta marmarizoka, atso zarrak bezela: mar, mar, mar, mar... Nik ere echekoandre nai det. (*Asarretuta baztar batera juanaz.*)

Sišili. Ori zetoza zera, Mikelacho.

Mikelacho. Neskame izatez aspertu naiz ni.

Sišili. Aguro; asi besterik ez degu egin ta. (*Išil aldi baten ondoren.*) Tira bada: zuk nai dezuna egingo degu.

Mikelacho. Bai, beti ori esan, eta gero, azkenian, zuria egin.

Sišili. Guazen bada, zu ere echekoandre ziñala: biyak echekoandre.

Mikelacho. Ekatzu orduban chapel bat.

Sišili. ¿Zertarako dezu chapela?

Mikelacho. ¿Zeorrek esan ez dezu bada, chapelik gabe ibiltzen ez dala echekoandrerik? Nik ere chapela biar det.

Sišili. (*Erdi asarre*) ¿Ez aldezu besterik biar?

Mikelacho. Biar detanian esango dizut.

Sišili. Ichogon zazu bada. (*Chapelaren billa juaten da.*)

Mikelacho. ¿Zer uste du orrek? Aguro aspertu omen naiz neskame izatez; ez bera, echekoandretzaz. Gauza arrigarriya, echekoandretzaz ez da iñor aspertzen. Zer atsegiña izan biar duben agintze ori, bestien gaiñ egote ori. Onek ere baluke... baleki.

Sišili. (*Chapela ekartzen du ta Mikelacho'k jartzen du.*) Ara emen zapela, galant askua.

Mikelacho. Zenbat aundiyago, itzal geyago.

Sišili. (*Echekoandre antzera itz egiñaz.*) Andre Mikela: gaurko eguneko mirabiakin ezin burutu da. Oso buruz gain egin digute. Beren burubak apaindu, echekoandriak bañore pirlpilin parpa geyagorekin, iji aja batetik bestera ibilli, ta besterik ez daukate.

Mikelacho. Baña ¿orain ere neskamiakin eraso biar al degu?

Sišili. ¿Ez dakizu bada, echekoandriak, beti neskamien kalte aritzen dirala izketan?

Mikelacho. ¡E! Beste zerbait asmatu zazu.

Sišili. Guazen bada; jantziyaz itzegingo degu. Andre Mikela, soñeko batzubek badaukazkit nik... ¡nolakuak!...

Mikelacho. Nik ere bai.

Sišili. Arrosa koloreko panpoša panpoša bat, arratzaldetan ibiltokira juateko; urdinška bat, illunabarretan adizkide echeetara azaltzeko.

Mikelacho. Nik chokolate kolorekoa, chokolatia artzera juateko.

Sišili. Beste bat berriz badet, ¡jura gauzaren ederra! ez det jazten intzentzu egunetan ez bada.

Mikelacho. Nik berriz badet soñeko bat, orain ibiltzen diran oyetakua. ¿Nola dira, kolkua ta besuak aidian, erdi larru-gorriyan? Bada oyetako bat daukat..., igari egitera juateko.

Sišili. ¡A! Guk, bai: jantzi, iñor ez bezela; baña jan, oraindik ere obetuago.

Mikelacho. Guk ere bai.

Sišili. Gure echian ollaškuak eta eperrak nai ezik egoten dira.

Mikelacho. Gurian ere bai.

Sišili. *Langostak* eta, chipiroyak eta... ez ditu iñork ere nai.

Mikelacho. Gurian, ez ta katubak ere.

Sišili. *Postrez* berriz, bigaltzen dizkigute *tarta* ta *pastel* batzubek...

Mikelacho. Guri ere bai.

Sišili. Ala, udare ta sagarrak eta... ez ditugu ukuitzen...

Mikelacho. (*Batetan patrikerak begiratubaz.*) Guk ere... ¡E! ¿Nun utzi det?...,

Sišili. ¿Zer dezu, Mikelacho?

Mikelacho. ¿Zer detan? Galdetu zaidazu: zer ez detan.

Sišili. ¿Zer bada?

Mikelacho. Amak eman diran sagarra, echian utzi det aztuta. Billa nua.

Sišili. Etzuzela, Mikelacho: ¿emen ez daukazkigu bada *postre* ugariyak: *tarta* ta *pastel* ta?...

Mikelacho. Zure *postriak* chanchetakuak dira ordia, ta neri amak eman diran sagarra egiyetakua.. Banua. (*Chapela kendubaz.*)

Sišili. Ichogon zazu. Echekoandriak ez dira orrela juaten, ez agur eta ez ariyo. Jarri zazu chapela, atoz onera. (*Mikelacho'k jartzen du chapela, aurreratzen dira biyak jendea gana ta esaten dute:*)

Biyak. Agur. (*Juaten dira.*)